

Provpass 4

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

DELPROV ORD – ORDFÖRSTÅELSE

1. essä

- A utkast
- B saga
- C skrivelse
- D dikt
- E uppsats

2. fiktiv

- A symbolisk
  - B tecknad
  - C svårtolkad
  - D saklig
  - E påhittad
-

3. koalition

- A överlämning
- B beslutsamhet
- C förhandling
- D sammanslutning
- E överensstämmelse

4. rugga

- A ömsa skinn
  - B förpuppas
  - C byta fjädrar
  - D kläckas
  - E få vinterpäls
-

5. åthutning

- A tillrättavisning
- B kraftigt ryck
- C avståndstagande
- D hård örfil
- E beskyllning

6. följaktligen

- A naturligtvis
  - B därför
  - C säkert
  - D ändå
  - E verkligen
-

7. överpröva

- A föra till högre instans
- B upprepa ett experiment
- C få någon ur balans
- D utvidga ett statistiskt urval
- E förlänga en tjänst

8. utblottad

- A utfrusen
  - B generad
  - C smutskastad
  - D ruinerad
  - E avklädd
-

9. extremiteter

- A inre organ
- B ryggkotor
- C armar och ben
- D ledband
- E fina blodkärl

10. parlör

- A rådgivare
- B förförare
- C liten ordbok
- D missöde
- E föredragshållare

Apbarn och nallebrandmän

Mitt verk *Schoolyard Monkeys* kretsar kring allmängiltiga upplevelser, sådana som vi minns från hur livet kunde vara på lekplatsen, på dagis eller i skolan. Det handlar om våld och makt, om lojalitet och grupstryck. Det handlar om val som vi tvingas göra eller om händelser som vi med eller mot vår vilja tar del i. Barnens värld kan vara grym, men den kan också vara en värld av empati, förlåtelse och ånger. I det avseendet skiljer den sig inte så mycket från den vuxna världen. Skillnaden, tror jag, ligger i den stora betydelse som dessa tidiga erfarenheter ofta får för våra fortsatta liv.

I *Schoolyard Monkeys* låter jag apor fungera som förmedlare av dessa upplevelser och erfarenheter. I ett antal scener visas situationer av olika slag. Figurerna är cirka 30 cm höga, gjutna i delar och sedan sammanfogade. De har fått en sammetsliknande päls.

En deltidsbrandman är anställd av sin kommun och svarar för räddningstjänsten där det inte finns heltidsbrandmän. Vi övar regelbundet och får en grundutbildning i regi av Räddningsverket. Vår högsta prioritet är att rädda liv. Det kan handla om olyckor av olika slag eller rent medicinska larm, så kallade IVPA-larm. Arbetet som deltidsbrandman handlar bokstavligen om liv och död. Det handlar

också om tur och otur, om hopp och förtvivlan, om förmåga och brist på förmåga. Ofrånkomligen får man i sin yrkesutövning brottas med en känsla av otillräcklighet. Mycket hopp knyts till oss, hopp som inte alltid kan infrias.

Verket *L-ABC* utgörs av en serie små nallar i stengods och kretsar kring dessa högst allmängiltiga och existentiella teman, skildrade ur en deltidsbrandmans perspektiv.

Nallarna gjuts och omarbetas individuellt. Stående mäter de ungefär 20 cm. De får en brunsvart ”keramisk päls”, fingrar, ögon och egna specifika kroppsställningar och känslouttryck. Några av dem har haft otur och drabbats av olycka, andra är mindre otursdrabbade och ser som sin uppgift att hjälpa och försöka rädda sina olycksbröder. Tillsammans skapar figurerna ett antal scener och tablåer med titlar som ”Storskadeplats”, ”Psykosocialt stöd”, ”Artärblödning”, ”Debriefing”, etc.

Arbetena har fokus på känslor men är också konkreta skildringar av brandmannens första hjälpen-insatser. L står för livsfarligt läge, A för andning, B för blödning och C för chock. Bokstäverna motsvarar den prioritetsordning som man har vid en första hjälpen-insats.

MÅRTEN MEDBO

Uppgifter

11. Vilket svarsförslag sammanfattar bäst vad texten beskriver?

- A Konstverk som författaren skapat och som till utformning och innebörd har gemensamma drag.
- B En metod för att överföra och utveckla en konstnärlig teknik från ett verk till ett annat.
- C Författarens erfarenheter av att förena ett konstnärskap med arbetet som deltidsbrandman.
- D Författarens analys av parallellerna mellan skolbarns och räddningsarbetarens vardag.

12. Vad vill Mårten Medbo skildra med sina nallefigurer?

- A Slumpens avgörande betydelse i våra liv.
- B Känslan av att behärska en svår situation.
- C Myter om brandmannens vardag.
- D Situationer där saker ställs på sin spets.

Yrsel

Yrsel är en i huvudsak mycket obehaglig upplevelse vars symtom kan spänna från en känsla av ostadighet till svår rotatorisk yrsel. Den lustfyllda upplevelsen av rörelse vid till exempel karusellåkning kommer inte att beröras här, även om de kroppsliga mekanismerna är desamma.

Balansen upprätthålls genom samordning av synintryck, information från innerörat, *vestibularis*, samt information från kroppens muskler. Yrsel kan beskrivas som ett "misspass" mellan de tre sinnesintrycken. Detta uppstår genom en störning av samordningen av sinnesintryck, eller genom att ett eller flera sinnesorgan är skadade eller på annat sätt ger felaktig information. Man brukar skilja mellan perifer och central yrsel beroende på var orsaken till yrseln kan lokaliseras.

Yrsel förekommer ganska frekvent. I Storbritannien söker 5 av 1 000 personer sin allmänläkare på grund av yrsel. Men antalet yrseldrabbade är svårt att uppskatta, bland annat på grund av att vissa människor aldrig uppsöker läkare för sina besvär. Balansproblem ökar med stigande ålder som en naturlig följd av försämrad syn och hörsel och ökad muskelstelhet.

Det har visats i flera studier att patienters upplevelse av yrsel inte överensstämmer med så kallade objektiva mått på deras yrsebesvär. I dessa studier uppgav patienter med diagnostiserad yrsel att de inte var besvärade av yrsel, medan patienter utan diagnostiserad yrsel uppgav yrseproblem. Rapporterade besvär av yrsel visade sig ha samband med ångest. Det vill säga: ju mer yrsebesvär man rapporterade, desto mer ångest uppgav patienterna sig ha. I den här typen av studier kan man inte uttala sig om ångesten är en följd av yrseln eller orsak till den. Man kan heller inte veta om ångesten påverkar personens sätt att svara på frågor om yrseln. Så kallad negativ affekt är enligt Watson & Pennebaker ett bestående känsloläge som innefattar bland annat ilska, avsky, rädsla och nedstämdhet vilket har visat sig påverka människors sätt att rapportera hälsotillstånd.

Som tidigare nämnts kan man generellt anta att yrsel är obehagligt för de flesta människor. Men varje person har också sina egna förutsättningar att hantera obehag. Man kan uttrycka tillstånd av obalans i termer av tillstånd av stress. Det är för det första individuellt om man uppfattar yrsel som ett hot eller som en utmaning. En kvinna som liknade sina yrsefall vid jordbävningar bemästrade sin rädsla för yrsel genom att pricka in sina yrsefall på en skala. Hon liknade den vid Richterskalen som används för att mäta skalv vid jordbävningar. Hon kunde därmed se på sina yrsefall med viss nyfikenhet: Hur mycket blir

det den här gången? Sedan kunde hon till sin förvåning konstatera att yrsefallens intensitet och frekvens avtog, och att hennes livsutrymme ökade.

Varje människa har sin egen personlighet och sina personliga vanor, vilket påverkar hans eller hennes sätt att hantera obehag och stress. Det sociala nätverk som stöttar i svåra situationer varierar också från individ till individ.

Yrsel kan ibland leda till situationer där personen riskerar att skada sig. Det kan alltså finnas ett reellt hot om fysisk skada. Om yrseln är svår kan personen falla och skada sig, ramla av cykeln, ner från stegen etc. Personen kanske är förhindrad att köra bil. Allt detta kan innebära restriktioner, självvalda eller ålagda av behandlande läkare, i personens livsföring. Vidare kan besvär av yrsel leda till förlust av värdefulla aktiviteter och kanske frånvaro från arbete eller svårighet att arbeta. Därmed kan också social gemenskap på arbetsplatsen och ett socialt sammanhang försvinna. Förlust kan komma att leda till nedstämdhet och mindervärdeskänslor.

Att känna sig yr innebär en *osäkerhet* om förmågan att kunna lita på sina sinnen. Oförutsägbarheten i när yrsel kan inträffa och *rädslan* kan leda till självrestriktioner och vidare till mer obehag. Rädsla för att förvärra yrseln kan innebära en stel kroppshållning som både kan försvåra återhämtningen av balansen (kompensationen), och te sig socialt avvikande. Personen kan också känna rädsla för att det som orsakar yrseln kan komma att förvärras. Kanske har han eller hon inte erhållit tillräcklig information om sin sjukdom eller kanske inte uppfattat den rätt. Det kan också vara så att man inte kan få tillräcklig information därför att yrselns orsaker inte går att fastställa.

Yrseln kan också vara ett tecken på sjukdom eller sjukdomstillstånd. Det hela kan resultera i en ond cirkel: man blir mer och mer rädd för aktiviteter, och inaktiviteten i sig kan förvärra yrseln eller i varje fall förhindra att den förbättras. Flera studier på patienter med Menières öronsjukdom visar att psykologiska faktorer korrelerar med självrapporterade besvär av yrsel. Viktigast är självrapporterad nedstämdhet, men även ångest och oro är vanligt. Psykologiskt talar man om *kontrollförlust*, det vill säga ju mindre kontroll man upplever sig ha över sin situation, desto mer nedstämd och ångestfylld kan personen komma att känna sig. Återigen är det individens uppfattning om situationen som är avgörande. Upplevs det som ett hot att man kommer att uppfattas som avvikande eller kan man se situationen som en utmaning som man kan bemästra?

Om yrseln är svår kan den leda till ett ökat beroende av familj och närstående, vilket ibland kan leda till påfrest-

ningar i familjelivet. Det sociala livet kan också bli lidande genom att personen kanske måste avstå från deltagande i föreningsliv eller sociala aktiviteter som till exempel dans.

Eftersom yrsel är av multidimensionell natur är det viktigt med individuell bedömning och behandling. Man bör framför allt beakta den ömsesidiga interaktionen mellan individens somatiska symtom och psykologiska disposition. Flera yrkesgrupper kan med sin särskilda kunskap och kompetens hjälpa patienten att hantera sina yrselbesvär efter adekvat utredning. I sjukgymnastik kan man arbeta med övningar som förbättrar balans och koordinationsförmåga och som leder till ökad kroppskänedom. Det är mycket viktigt att personen bibehåller aktiviteter och specifikt utforskar vad som är svårt att utföra. Det är viktigt att patienten upptäcker tidiga igenkänningstecken

på yrsel, för att då hinna hitta en säker plats att sitta ner, för att kunna avbryta aktivitet etc. Därmed ökar den personliga kontrollen över tillvaron och möjliggör att personen mår bättre. Som behandlare är det viktigt att förmedla att individen kan påverka yrselns förlopp. Hänsyn måste också tas till omgivningens inflytande över yrselupplevelsen. Man måste försäkra sig om att patienten tillgodogjort sig information genom att till exempel be honom eller henne att upprepa den. För vissa patienter kan psykologisk behandling av yrselproblematiken, ångest och nedstämdhet vara till hjälp.

CHRISTINA HÄGNEBO

somatisk = kroppslig

Uppgifter

13. Texten refererar till undersökningar där upplevd yrsel jämförts med uppmätt yrsel. Vad har undersökningarna visat?

- A Att upplevd yrsel och uppmätt yrsel inte alltid sammanfaller.
- B Att upplevd yrsel uppträder redan innan faktisk yrsel uppmätts.
- C Att upplevd yrsel inte kan förklaras av forskningen.
- D Att uppmätt yrsel kan förklaras av fenomenet "negativ affekt".

14. Vad vill textförfattaren understryka genom exemplet med kvinnan som liknade sina yrselanfall vid jordbävningar?

- A Att det är den drabbade själv som bäst kan mäta besvärens omfattning.
- B Att de individuella upplevelserna av besvären sällan kan styrkas av undersökningar.
- C Att den drabbades egen inställning har betydelse för hur besvären upplevs.
- D Att besvären kan visa sig på mycket varierande sätt hos en och samma individ.

15. Vilket av följande råd är lämpligast att ge en person med svåra yrselbesvär, om man utgår från texten?

- A Ta reda på vad du klarar av genom att utmana dina egna gränser.
- B Vänta inte på hjälp utan rapportera själv vilka svårigheter besvären medför.
- C Minska obehagen genom att öppet bearbeta dem med andra drabbade.
- D Dra ner på de aktiviteter som ger dig ökad rädsla och ångest.

16. Vad av följande lyfter textförfattaren fram som särskilt viktigt att uppmärksamma i behandlingen av yrseldrabbade?

- A Att tillfälligt nedsatta funktioner kan vara tecken på bakomliggande sjukdom.
- B Att fysiska yttringar och psykiskt tillstånd ständigt samspelar med varandra.
- C Att motivationshöjande insatser är extra viktiga vid självrapporterade besvär.
- D Att familjens hjälp kan vara avgörande för en framgångsrik behandling.

Ett liv i leran

Om inte makrofaunan (djur större än 1 mm) fanns skulle sedimentkemin kunna beskrivas utifrån ett endimensionellt plan, där transport av ämnen främst sker via molekylär diffusion och advektion från det överliggande vattnet och ner i sedimentet. Denna förenklade bild av verkligheten kompliceras dock avsevärt när man börjar ta hänsyn till den intensiva bioturbation (omblandning orsakad av levande organismer) som makrofaunan orsakar i de flesta sediment.

Frågor kring faunans betydelse för kemiska reaktionsförlopp och transport av ämnen har intresserat forskarvärlden under de senaste årtiondena. Man har bland annat funnit att bioturbation i det översta sedimentlagret kan öka transporthastigheterna i sedimentet med 10–100 gånger jämfört med enkel, molekylär diffusion. Man kan enkelt uttryckt säga att allt djuren gör påverkar kemin i sedimentet, både när de gräver och ventilerar sina gångar och när de äter eller utsöndrar restprodukter. Eftersom deras beteende varierar utan att nödvändigtvis följa något direkt mönster, så blir effekterna på sedimentkemin också svåröversägliga.

Kräftdjursgruppen thalassinider är, trots att de är vanligt förekommande i marina kustområden, fortfarande relativt okänd. Dessa kräftdjur anses även där de förekommer i relativt låga tätheter vara viktiga bioturberare eftersom de gräver komplexa gångsystem som sträcker sig djupt ner i sedimentet. I denna i övrigt helt syrefria miljö fungerar djurens syresatta gångar som rena förbränningsmotorerna för det organiska material som länge legat begravt i leran. På grund av att de lever djupt nere i leran är dessa djur svårstuderade, och det finns fortfarande mycket vi inte vet om hur de påverkar och påverkas av den miljö de lever i.

Vi har nyligen börjat studera transportprocesser i sedimentet och hur dessa påverkas av tätheter av en djupgrävande thalassinid, *Calocaris macandreae*. Detta kräftdjur finns spritt längs kusterna i norra Europa. Trots att djuret i sig inte är större än 5 cm kan dess omfattande gångsystem sträcka sig 70 cm ner i leran.

Det tar på krafterna att pumpa ner syrerikt vatten så långt ner under sedimentytan. Detta kan vara orsaken till att dessa djur har utvecklat en tolerans för låga syrehalter och även för relativt höga koncentrationer av den annars så giftiga sulfiden. Denna specialanpassning gör att ventileringen av gångarna kan ske med ett visst tidsintervall, och djuren accepterar att vattnet åtminstone i vissa delar av gångarna sjunker till låga syrekoncentrationer under kortare eller längre perioder.

Vårt arbete utförs på Kristinebergs marina forskningsstation vid Gullmarsfjorden, där tätheterna av *Calocaris* uppgår till 5 individer/m² i vissa områden. Med hjälp av en specialanpassad bottenhuggare kan vi ta upp intakta bitar av havsbotten, där det normala djursamhället finns kvar. Dessa så kallade boxcorer är cirka 0,25 m² stora med cirka 30 cm djupt sediment. Vissa av boxarna innehåller redan från början *Calocaris*, till andra får vi tillsätta djur.

Genom att använda ett ämne som inte förändras sig, en så kallad konservativ markör, kan vi studera hur djurens aktivitet påverkar transporten av lösa ämnen i lerans porvatten, det vill säga det vatten som finns mellan sandpartiklarna och som i mjuka lerbottnar utgör cirka 80–90 procent av sedimentet. Små kulor preparerade med exempelvis ämnet bromid injiceras ner i leran på cirka 10 cm djup. Efter en viss tid mäter vi sedan hur dessa kulor av bromid har spridits ut i porvattnet.

I våra experiment har vi bland annat visat att den totala syreförbrukningen kan vara mer än dubbelt så stor i lerbottenområden med *Calocaris*-gångar som i intilliggande områden där gångar saknas. Den ökade syreförbrukningen beror delvis på den ytförstoring som gångsystemets vägar medför. Ytförstoringen gynnar mikroorganismer som lever i gränslaget mellan vatten och lera och som använder syret till att bryta ned det organiska materialet. Som tidigare nämnts leder detta till en effektivare förbränning av den totala mängden organiskt material som finns nere i sedimentet.

Syreförbrukningen nere i gångsystemet är dock bara cirka 25–50 procent av den förbrukning som sker vid sedimentytan, räknat per ytenhet. Detta beror bland annat på att både mikro- och makrofaunasamhället i gångsystemen är annorlunda än vid sedimentytan. Där *Calocaris* lever finns till exempel också ofta ormstjärnor av släktet *Amphiura chiaei*. Ormstjärnorna finns i stora tätheter (1 000/m²) strax under sedimentytan, och deras respiration har en kraftig inverkan på den totala syreförbrukningen i bottenvattnet vid sedimentytan. Ormstjärnorna lever dock inte nere i *Calocaris*-gångarna och har alltså ingen påverkan där.

En annan möjlig förklaring till att syreförbrukningen skiljer sig mellan sedimentyta och gångar är av mer kemisk karaktär. Eftersom *Calocaris* är tålig för låga syrehalter och syret tillåts krypa ner till låga nivåer innan djuret pumpar ner nytt syresatt vatten så blir skillnaderna i syrehalten mellan vattnet och porvattnet oftast mindre i gångsystemen, och diffusionen av syre blir därmed mindre där i jämförelse med uppe vid ytan. De exakta mekanismerna

samt vad som har störst betydelse för den totala syreförbrukningen och nedbrytningen av det organiska materialet är något som vi kommer att fortsätta studera. Fortfarande återstår det mycket att utforska om dessa speciella små kräftdjur och den miljö de lever i.

SUSANNE ERIKSSON & MARIA ASPLUND

sediment = lös avlagring som transporterats till sin plats med hjälp av vatten, luft eller is

diffusion = process varigenom partiklarna i en gas eller lösningsblandning sprids och fördelas likformigt

advektion = transport av ämnen med hjälp av vätskeflöde

Uppgifter

17. Vad är det främst som gör thalassinider intressanta för den forskning som texten beskriver?

- A De tål både sulfid och låga syrehalter, vilket gör dem oberoende av den omgivande miljön.
- B De säkrar sin tillgång på näring genom ett komplicerat och delvis utforskat beteende.
- C De påverkar genom sitt levnadssätt kemiska processer i sedimenten.
- D De lyckas överleva djupt ner i sedimenten tack vare sitt sätt att sprida ut sig där.

18. Vad undersöker forskarna med hjälp av bromidkolor, enligt texten?

- A I vilken mån *Calocaris* anpassar sig till förekomsten av nya ämnen.
- B I vilken omfattning *Calocaris* bidrar till att ämnen förflyttas i leran.
- C I vilken utsträckning *Calocaris* påverkas av kemiska processer.
- D I vilken grad *Calocaris* har förmåga att anpassa sin egen syreförbrukning.

19. Texten konstaterar att ormstjärnor påverkar syreförbrukningen. Vad blir resultatet?

- A Att syreförbrukningen i gångsystemen ökar.
- B Att syreförbrukningen i gångsystemen minskar.
- C Att syreförbrukningen vid sedimentytan ökar.
- D Att syreförbrukningen vid sedimentytan minskar.

20. Vad av följande kan, enligt texten, förklara att *Calocaris* har utvecklat förmågan att överleva i syrefattiga miljöer?

- A Att *Calocaris* nedbrytning av organiskt material är så syrekrävande.
- B Att *Calocaris* lever i gångar som är krävande att syresätta.
- C Att *Calocaris* kan dra nytta av ormstjärnornas höga respiration.
- D Att *Calocaris* är tolerant mot höga koncentrationer av sulfid.

DELPROV MEK – MENINGSKOMPLETTERING

21. Edith Södergrans expressionistiska diktning ger i högre grad prov på ____ livsytringar än på inhemska.
- A utsvävande
  - B spontana
  - C angenäma
  - D kontinentala
22. Det finns alltså två olika system i hjärnan, och dessa styr snabba, känslomässiga beslut ____ långsamma, genomtänkta beslut. Det första kallas för det limbiska systemet och här spelar amygdala, ibland kallad "reptilhjärnan", huvudrollen. Enkelt uttryckt är det amygdala som aktiveras när vi säger elaka saker till någon i upprört tillstånd eller när vi ____ slår till någon.
- A som föregår – gladeligen
  - B respektive – bokstavligen
  - C i kontrast till – rättvisligen
  - D alternativt – obönhörligen
23. Uppgivet utbrister hon till sist till biträdet: "Jag vet inte vad jag vill ha!". Nej, Astrid vet inte. Hon är fast i det skinande perfekta medelklasslivets valfrihetshelvet, och hennes ____ visar sig snart inte bara gälla ostar utan betydligt större saker än så.
- A vankelmod
  - B förkärlek
  - C indignation
  - D erkänsla
24. I första utskottet kan alla stater diskutera sina ____ gällande nedrustningsfrågor. Till- sammans kan staterna hitta kompromisslösningar eller nå ____ och enas om normer för hur man ska agera i olika frågor.
- A synsätt – samfällighet
  - B positioner – analogi
  - C ståndpunkter – konsensus
  - D markeringar – majoritet

25. Studien visar att alla dessa valmöjligheter gör fritiden mer ____, särskilt som arbetet kan tränga in i fritiden via mobiltelefon och e-post. Många upplever fritiden som kravfylld och talar ____ om ett slags kontrollförlust. Ändå värdesätts den lediga tiden allt högre, så resultatet är tämligen ____, säger Paul Fuehrer.
- A splittrad – utan anledning – entydigt
  - B innehållsrik – ofta – positivt
  - C flexibel – i vissa avseenden – komplext
  - D stressfylld – rent av – paradoxalt
26. Det sägs att det på en ____ gravsten borde stå: "Vad var det jag sa?!" Ibland får man rätt till slut.
- A kolerikers
  - B geriatrikers
  - C hypokondrikers
  - D klaustrofobikers
27. Efter en intensivt uppflammande debatt om Norrlands naturresurser i slutet av 1800-talet vann de som ____ storskaliga ingrepp över dem som försvarade lokalt ägande och en mer bondedrivna och ____ tillväxt.
- A förespråkade – försiktig
  - B övervägde – ekonomisk
  - C kritiserade – spontan
  - D motiverade – produktiv
28. Polarskenskaktiviteten är störst under höst och vår, och sett över dygnet ____ den omkring en timme före midnatt.
- A kulminerar
  - B pulserar
  - C briljerar
  - D illuminerar

29. Låt mig börja med att slå fast en sak: Jag gillar inte deckare! Jag tittar gärna på Hollywood-action i form av filmer, men jag vill inte läsa dem. Det är inte fråga om ____; jag läser ju Stephen King med stor förtjusning, till exempel. Men just deckargenren är för mig helt ointressant, fylld av ____ och knappt ____ variationer på ett tema som börjar kännas oerhört urvattnat.
- A lättja – versaler – tänkbara
  - B pedanteri – konspirationer – vidrörda
  - C lobbyism – sexism – hänfödda
  - D snobberi – plattityder – skönjbara
30. I framtiden kan läkemedelsbehandlingen inom psykiatrin väntas bli mer effektiv, mindre belastad med biverkningar och i ökande omfattning utgöras av ____ terapi (som riktar sig mot den psykiska störningens orsaker), i stället för att som nu vara övervägande ____.
- A akut – universell
  - B kausal – symtomatisk
  - C temporär – kontinuerlig
  - D mental – substantiell

In the following text there are gaps which indicate that something has been left out. Look at the four alternatives that correspond to each gap and decide which one best fits the gap. Then mark your choice on your answer sheet.

Is Science Real?

Are you ever **31**_____ to ask whether entities such as electrons, black holes and the Higgs particle really exist? As a chemist I worry about what is real and dependable in my field. I also care because all of this goes to the heart of an old, important – and unresolved – debate about how to regard scientific discoveries.

There are two main camps in this debate: scientific realism and anti-realism. Scientific realism holds that if science has made great progress by invoking entities such as electrons, then we should take the next step of accepting that they really do exist, that the world described by science is the “real” world. Our present theories are too **32**_____ to have happened by chance: somehow we have latched onto the blueprint of the universe.

This is not to everybody’s taste. Anti-realists accept the progress made by science but stop short of making the additional leap of **33**_____ of believing in the materiality of things they cannot actually see. The anti-realist typically presents a counter-argument along these lines: so many past theories have come and gone, why should we ever regard any of them as real?

Anti-realists also argue that their approach places them in a better position to **34**_____ change when an established entity or theory becomes redundant. Not investing belief in a particular theory, they claim, allows them to move on to alternatives more easily.

Realists retort such an approach is cavalier, or even dangerous. Science progresses by creeping up on the truth about the world: **35**_____ successive theories were merely to replace one another, that progress would be truly miraculous.

ERIC SCERRI, NEW SCIENTIST

Alternatives

31.

- A expected
- B persuaded
- C supposed
- D tempted

32.

- A speculative
- B abstract
- C successful
- D simplistic

33.

- A faith
- B realism
- C proof
- D relevance

34.

- A fend off
- B adapt to
- C step up
- D account for

35.

- A unless
- B as
- C although
- D if

Opening the Doors of Diplomacy

In her interwar classic, *Three Guineas*, Virginia Woolf imagined the following scene. The daughter of an educated man, in the course of conversation with a brother or male acquaintance, raises the possibility that newly enfranchised women should now be admitted to all professions, including those still reserved for men:

We on our side of the table become aware at once of some 'strong emotion' on your side 'arising from some motive below the level of conscious thought'...; a glance at the private psychometer shows that the emotional temperature has risen from ten to twenty degrees above normal.

Woolf was not present at the proceedings of the departmental committee convened by the British Foreign Office in 1934 to consider women's suitability for diplomatic careers. Had she been, she would have felt little need to reconsider her analysis of the masculine instinct to preserve its professional privileges.

The strength of feeling on the part of men in the Foreign Office stemmed from the perceived threat posed by women diplomats to the social and sexual order underpinning the modern diplomatic profession. In the 19th century, diplomacy evolved into a well-defined career for elite men accompanied by dutiful and loyal spouses. By the interwar years, women were employed as typists and in lower-grade clerical roles in embassies, but never as the professional equals of men.

This state of affairs clearly suited Foreign Office authorities, who only reluctantly agreed to consider the possibility of appointing female diplomats following pressure from feminists and professional women's societies. The head of the Foreign Office, Sir Robert Vansittart, made his position clear. Such a move 'would not be in the interests of the women themselves, nor in the interest of His Majesty's Service; and it would be damaging to the prestige of His Majesty's Government in foreign countries'. In 1933, Vansittart handed the task of preparing the Foreign Office case to an assistant under-secretary, Charles Howard Smith, who swiftly pledged to gather 'all the ammunition I can get'.

This did not prove difficult. Of 51 ambassadors canvassed for their opinions, only three were in favour of employing women. The heads of the Consular Service, whose officers worked in less salubrious surroundings in remote outposts or port towns, were even more emphatically opposed.

Their combined evidence advanced three main arguments. The first dwelt on the practical difficulties of posting women to countries where their status was low.

In Vansittart's words: 'It is a false argument to say that, because women are treated as equals in this country, an Englishwoman abroad will be so treated by foreigners. She will not.' The Ambassador to Berlin, Sir Eric Phipps, reinforced the point, noting that Nazi officials 'would probably feel that they themselves were not being taken sufficiently seriously for being asked to receive her'.

The second argument centred on the rough and tumble of ports, where consular officers could be called upon to placate violent and inebriated sailors, deal with outbreaks of venereal disease on merchant ships, or investigate allegations of 'homosexual crime' at sea. Such tasks were 'obviously' unsuitable for women.

The third argument focused on marital status. A single woman, it was suggested, was of dramatically lower value than a male diplomat, who came with a spouse in tow. The Ambassador to Buenos Aires, Sir Henry Chilton, speculated that 'a femme sole as Ambassadors would do no more than 50 per cent of the work done by my wife and myself'. Conversely, a married woman presented the thorny problem of the diplomatic husband: if he shunned the part of trailing spouse, then her resignation became inevitable but, if he accompanied her en poste, the chances were he would quickly make himself a nuisance to the work of the embassy.

In 1934 the committee found in favour of maintaining the status quo, yet just over a decade later women were representing Britain as diplomats in their own right. What happened to effect this dramatic reversal? Put simply, the answer was the war. Manpower shortages forced the Foreign Office, alongside other Whitehall departments, to post women overseas to carry out responsible political work. Their professional competence destroyed much of the Foreign Office case against women, while the sacrifices of ordinary women on the home front made it impossible to deny renewed feminist demands for equality in all areas of public life, including that of diplomacy.

Woolf's psychometer, however, still ran high even after 1946. Alongside a marriage bar, which stayed in place until 1973, postwar female recruits encountered hostile department heads in London and were denied overseas postings by sceptical ambassadors. The Foreign Office today is a far more welcoming place, yet women remain outnumbered by men in the most senior grades to the level of three to one. The battle for the Foreign Office may be over, but it is not yet history.

HELEN MCCARTHY, HISTORY TODAY

Questions

36. What is the most accurate description of women's role in the British Foreign Office in the period between the two world wars?

- A They were generally allowed to work in offices in Britain but rarely abroad.
- B They worked with background tasks but were not permitted to perform any public duties.
- C They were usually not allowed to be involved in any type of work in the Foreign Office.
- D They played active roles in diplomatic negotiations but this was not officially recognized.

37. How can the views of Sir Robert Vansittart and Charles Howard Smith best be described?

- A Vansittart more than Smith often strove to take into account women's own interests.
- B Their views on women were most likely similar and reflected those of most ambassadors.
- C Smith was much more radical than Vansittart in his lack of faith in women's capabilities.
- D Their views on female diplomats were very different from those of the British ambassadors.

38. What did Vansittart claim about the status of men and women in 1930s Britain?

- A There was no difference in status between British women and British men.
- B Women had lower status than men but higher than people in other countries.
- C It was important to make sure that the status of British women was promoted.
- D Men and women were so different that their status was impossible to compare.

39. How did the Second World War affect arguments against women entering the diplomatic profession?

- A The work of women appointed during the war showed that the arguments were flawed.
- B The experience of war united the British people and made men less narrow-minded.
- C The war completely changed traditionally existing roles of men and women in Britain.
- D The arguments lost their force since women proved to be the best wartime diplomats of all.

40. What is meant by the statement that after the Second World War 'Woolf's psychometer still ran high'?

- A Generally only women with certain personality traits were allowed to work in diplomacy.
- B There was very little change in the opportunities available for women to become diplomats.
- C Many women were furious about the fact that the change was taking place so slowly.
- D Many men continued to be suspicious of women's involvement in diplomatic affairs.